

CENne
PRAKTYKI

Tom X
Gdańsk 2022

Uczniocentryczność.

Pomorska Szkoła 3000'

Redakcja

Irmina Buczek
Alicja Silikowska
Piotr Zubowicz

Źródło: pixabay/eidewisio

Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku

Uczniocentryczność. Pomorska Szkoła 3000'

Redakcja

Irmina Buczek
Alicja Silikowska
Piotr Zubowicz

Tom X

CENne
PRAKTYKI

Gdańsk 2022

Wydawca
Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku
al. gen. J. Hallera 14
80-401 Gdańsk

**Pomorskie Centrum Edukacji
Nauczycieli** w Gdańsku

Institucja Samorządu
Województwa Pomorskiego

Redakcja tomu
Uczniocentryczność. Pomorska Szkoła 3000'

Irmina Buczek
Alicja Silikowska
Piotr Zubowicz

Redakcja serii
Beata Symbor

Korekta
Dominika Ringwelska

Projekt graficzny, skład, okładka
Beata Kwaśniewska

Tom serii: X

ISSN 2450-7709
ISBN 978-83-86526-34-5

Druk
Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku

Spis treści

Uczniocentryczność – prawda „(nie)oczywista” <i>Ewa Furche</i>	7
Czy uczeń w polskiej/pomorskiej szkole jest najważniejszy? <i>Alicja Silikowska</i>	9
Czy istnieje wzór na uczniocentryczność? <i>Irmina Buczek</i>	17
Szczegółowa analiza wyników badań uczniów i nauczycieli „Pomorska szkoła 3000’ – Uczniocentryczność” <i>Piotr Zubowicz</i>	25
Załączniki	35

Uczniocentryczność – prawda „(nie)oczywista”

Ewa Furche

*„Jest rzeczą niebezpieczną
chcieć prowadzić wszystkich
tą samą drogą do doskonałości,
bowiem każdy z nas jest inny”,
podążając słowami Arystotelesa
dostrzegam kluczowe zadanie
szkoły i nauczyciela, polegające
na tworzeniu otwartego,
zindywidualizowanego –
uczniocentrycznego środowiska
nauczania i uczenia się,
które będzie dla każdego ucznia
nie tylko inspirujące
i motywujące, ale pozwoli mu
odkryć swoje talenty i rozwinąć
cały swój potencjał.*

Uczenie się spersonalizowane wprowadziła do edukacji około 1905 roku amerykańska nauczycielka Helen Parkhurst, autorka planu daltońskiego. Helena Parkhurst „odrzucała metodę podającą w nauczaniu jako nieskuteczną i tłumiącą naturalną spontaniczność dziecka.” Jako przedstawicielka orientacji pąjdocentrycznej (z kultem indywidualizmu), realizowała w swoim laboratoryjnym planie daltońskim idee progresywizmu, które respektowały specyfikę psychospołeczną ucznia, jego potrzeby, zainteresowania i preferencje. Helena Parkhurst reprezentowała pogląd, że szkoła powinna funkcjonować jako zorganizowana społeczność, której zasadniczym prawem jest danie jednostce wolności rozwijania się. „O ile uczniowi nie pozwoli się przyswajając sobie wiedzy – w sposób dla siebie najodpowiedniejszy – z szybkością, jaka jemu jest właściwa, to nie nauczy się nigdy niczego gruntownie. Wolność polega na braniu właściwego sobie tempa. Praca w tempie narzuconym jest niewolą /.../ Poczucie odpowiedzialności za rezultaty rozwinie w nim nie tylko utajone siły intelektualne, ale także sąd samodzielny i charakter”¹. Pojęcie personalizmu wywodzi się z łacińskiego słowa persona, które oznaczało ludzi wyróżniających się w życiu codziennym, a następnie każdego człowieka. Na jego podłożu w XX wieku zbudowano nurt filozoficzno-społeczny personalizm. W nurcie tym najważniejszy jest człowiek, którego wolność „pojmwana jest jako autonomia osoby, mającej prawo do obranej „ przez siebie drogi samorealizacji” oraz „doskonalenia osobowego”

¹ PARKHURST H. *Wychowanie według planu daltońskiego*. Przekł. Zofia Umińska, H. E. Kennedy. Łwów: Książnica – Atlas, 1928, (Biblioteka Przekładów Dzieł Pedagogicznych ; T. 5), s. 16-17.

w konkretnej rzeczywistości życia społecznego². W spersonalizowanej edukacji ważna jest podmiotowość uczącego się, która wyraża się w umiejętności samodzielnego uczenia się, samodyscyplinie oraz samoorganizacji. Edukacja stawiająca uczącego się w centrum oparta jest na fundamencie dobrych relacji interpersonalnych nauczyciel – uczeń oraz uczeń – uczeń. Relacja podmiot – podmiot jest „relacją mediacji i wymiany, w wyniku której powstaje nowa jakość uznawana przez obydwie strony. Jest ona realizowana przez dialogiczne działanie i prowadzi do rozumienia własnego położenia, a w następstwie tego – szczerego, autentycznego uczestniczenia w przekształcaniu go, osiągnięciu nowych pól wolności i praw”³.

W dobie transformacji cyfrowej uczniocentryczność domaga się zbudowania w szkole inspirującej i innowacyjnej przestrzeni cyfrowej. W świecie cyfrowym nauczanie i uczenie się nie jest skoncentrowane na samych technologiach – uczenie się zachodzi dzięki metodom nauczania, a nie – używanym mediom i narzędziom cyfrowym. Technologia wspiera poznawcze przetwarzanie informacji przez ucznia. Samodzielny i autonomiczny proces uczenia się ucznia polega na zanurzeniu w swoje środowisko kulturowo-społeczne, konstruowaniu swojej wiedzy i tworzeniu swojej spersonalizowanej rzeczywistości. Mówiąc o spersonalizowanym uczeniu się, warto rozważyć go w kontekście spersonalizowanej edukacji zorganizowanej w szkole, jednak z odniesieniem do uczenia się poza nią (np. indywidualnie lub w grupie w sieci)⁴, niejako w synergii tych dwóch przenikających się przestrzeni uczenia się uczącego. Przynależną uczącemu się wartością w tym procesie jest wolność celów, treści, miejsca i osób, z którymi się uczy. Dynamika rozwoju nowych technologii znacząco uwidacznia pojawiające się cyfrowe możliwości personalizacji procesu uczenia się, wpływając na nabywanie przez uczącego się niezbędnych kompetencji przyszłości – kompetencji cyfrowych.

Zapraszam do lektury!

² ADAMSKI, F. *Personalizm i pedagogika personalistyczna*. W: Encyklopedia Pedagogiczna XXI wieku. Pod red. T. Pilicha. Tom IV. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak”, 2012, s. 349, 351.

³ CZERPANIAK-WALCZAK M. *Pedagogika emancypacyjna. Rozwój świadomości krytycznej człowieka*. Sopot, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2006, s. 113.

⁴ KLUS-STAŃSKA D. *Uczenie się w sieci a konektywistyczna teoria uczenia się*. W: *Paradymaty dydaktyki*. Warszawa: PWN, 2018, s. 178-179.

Czy uczeń w polskiej/pomorskiej szkole jest najważniejszy?

Alicja Silikowska

Pytanie badawcze, nad którym pracowaliśmy brzmiało: Czy w pomorskiej szkole uczniowie i ich potrzeby są na pierwszym miejscu? (Z punktu widzenia uczniów i z punktu widzenia nauczycieli?).

Udział w badaniu wzięli: nauczycielki, nauczyciele, pedagożki, pedagodzy, psycholożki, psychologodzy, dyrektorki, dyrektorzy, uczennice i uczniowie zamieszkujący teren województwa pomorskiego.

W poniższym artykule opiszę, jak przebiegało badanie o tytule: „Czy pomorska szkoła jest uczniocentryczna?” Nasz zespół, który podjął się tematyki uczniocentryczności, interesował się przede wszystkim tym: co myślą uczennice/uczniowie na temat szkoły i co myślą nauczycielki/nauczyciele, że myślą uczniowie. To właśnie tym grupom oddaliśmy głos. Kierując się, wywodzącą się z pedagogiki krytycznej, polityką głosu¹- uznaliśmy, że będziemy niczego zakładać i od początku nasze badanie będzie konstruowane w oparciu o wypowiedzi osób badanych – w tym przypadku o słowa uczennic i uczniów. Badanie składało się z sześciu etapów, które po kolei opiszę.

Etap 1

Na początku roku szkolnego 2020/2021 uczennice/uczniowie szkół: liceum, technikum, szkoły branżowej 1 stopnia oraz szkoły podstawowej klasy 7 i 8, na potrzebę badania zostali poproszeni przez swoje nauczycielki/nauczycieli o dokończenie dwóch zdań:

„Obecnie w polskiej szkole najważniejsze to...” oraz “Chciałabym/chciałbym, aby w polskiej szkole...”

Aplikacją, którą wykorzystaliśmy do tego zadania była tablica Menti-meter. Uczennice/uczniowie udzielali odpowiedzi anonimowo. Razem uzyskaliśmy 319 wypowiedzi (200 na prośbę opisu obecnego stanu i 119 na dokończenie zdania, jak chcieliby aby było).

Najważniejsze naszym zdaniem jest usłyszeć głos osób badanych, istotne

¹ T. Szkudlarek, B. Śliwowski, *Wyzwania pedagogiki krytycznej i antypedagogiki*, Impuls, Kraków 2010 r.

Obecnie w polskiej szkole najważniejsze, to...

Szacunek dla
nauczyciela.

Mieć dobre
relacje w klasie
i dobrze się
uczyć.

Obecnie w polskiej szkole najważniejsze, to...

Nie dać się
złapać w kłopoty.

Wyrównanie poziomu (nowy
sposób szkolnictwa/likwidacja
gimnazjum) nauczyciel w roli
złotego króla który dyktuje
żelazne zasady.

Obecnie w polskiej szkole najważniejsze, to...

Zdrowie
oraz
wiedza.

Nauczyciel. W końcu
od niego zależy czy
będziemy coś rozumieć
lub lubić a szczególnie
w młodych latach gdy
nasz umysł się wciąż
kształtuje.

jest więc to, aby podzielić się słowami badanych uczennic i uczniów, oto przykładowe cytaty zdań z polecenia: Obecnie w polskiej szkole najważniejsze to...

- Szacunek dla nauczyciela.
- Mieć dobre relacje w klasie i dobrze się uczyć.
- Uczenie się rzeczy na pamięć, posiadanie wiedzy z każdego przedmiotu.
- Żeby posiadać wiedzę z każdego zakresu, najlepiej na pamięć bez względu na nasze zainteresowanie przedmiotem.
- Zadawanie prac domowych i duża frekwencja uczniów na lekcjach, monitorowanie zachowań ucznia.
- Wyniki nauki.
- Trzymanie się nie spełniającego funkcji systemu.
- Aby zachęcić ucznia do przychodzenia na lekcje online, a także prowadzić je w ciekawy sposób.
- Ucinanie kreatywności
- Nie dać się złapać w kłopoty.
- Wyrównanie poziomu (nowy sposób szkolnictwa/likwidacja gimnazjum) nauczyciel w roli złotego króla, który dyktuje żelazne zasady.
- Bezpieczeństwo uczniów i poziom nauczania.
- Wiedza.
- Oceny.
- Przygotować się do matury tzn. umieć pisać pod klucz odpowiedzi niekoniecznie zdobyć wiedzę praktyczną.
- Nauczyciel. W końcu od niego zależy czy będziemy coś rozumieć lub lubić a szcze-

Uczniocentryczność. Pomorska Szkoła 3000'

Chciałabym/chciałbym, aby w polskiej szkole...

Nie było natłoku przedmiotów.

Było więcej dostępnych materiałów do nauki.

Chciałabym/chciałbym, aby w polskiej szkole...

Mógłbym poznać/spróbować różnych rzeczy by móc poznać siebie/ czym chcę się zajmować w przyszłości/co mnie interesuje.

Zmieniono prawie wszystko: inny rodzaj nauczania, wyższa płaca nauczycieli, inna skala ocen itd itp.

Chciałabym/chciałbym, aby w polskiej szkole...

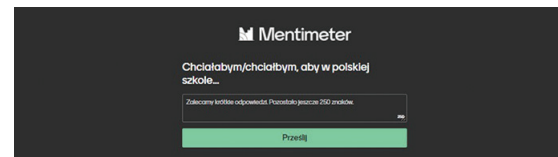
Uczniowie mieli większe prawo głosu.

Nauczyciele uczyli z pasji a nie z musu.

gólnie w młodych latach gdy nasz umysł się wcięż kształtuje.

- Obecnie w polskiej szkole najważniejsze są oceny i wykuwanie encyklopedii na pamięć co często mija się z nową rzeczywistością gdzie każdy ma wygodną i prostą w obsłudze encyklopedię pod ręką.
- Pamiętać o wszystkich kartkówkach, zadaniach domowych, sprawdzianach oraz lekturach itp.
- Przygotowanie do egzaminów, miejsce w rankingach.

Cytaty wypowiedzi z dokończenia zdania:
Chciałabym/chciałbym, aby w polskiej szkole...:

- *Chciałabym aby szkoła nie idea nauki szła z duchem czasu, a nie była constans. Nikomu nie wychodzi to na dobre.*
- *Była nauka przystosowująca do dorosłego życia, a nie że każdy uczy się na swoje sposoby jeśli ma okazję.*
- *Uczniowie mieli większe prawo głosu.*
- *Nauczyciele uczyli z pasji a nie z musu.*
- *Było więcej parków przy szkołach, placu.*
- *Była możliwość wybrania przedmiotów których chcemy się uczyć, które nam się przydadzą oraz które nas interesują.*
- *Nie było problemu z wyrażaniem siebie nawet*

przez wygląd/ by była to przestrzeń bardziej otwarta.

- Była rozsądna reforma nauczania.
- Nie było okienek między lekcjami.
- Oceny nie były takie ważne, tylko skupiano uwagę na całokształt nauczania, żeby uczniowie otrzymywali wiedzę na dłuższy okres czasu niż tylko do sprawdzianu na ocenę i koniec.
- Nie było natłoku przedmiotów.
- Było więcej dostępnych materiałów do nauki.
- Było większe przejście psychiką ucznia.
- Chciałabym, aby w polskiej szkole nauczyciele bardziej skupiali się na indywidualizmie ucznia.
- Nie były narzucane zdania i co mamy myśleć.
- Było więcej zaangażowanych i kompetentnych nauczycieli.
- Mógłbym poznać/spróbować różnych rzeczy by móc poznać siebie/ czym chcę się zajmować w przyszłości/co mnie interesuje.
- Zmieniono prawie wszystko: inny rodzaj nauczania, wyższa płaca nauczycieli, inna skala ocen itd itp.

Etap 2

W następnym kroku, zespół badawczy jednocześnie rozpoczął pracę nad kategoryzacją wypowiedzi uczennic i uczniów. Ten sposób współpracy sprawił, że wspólnie doszliśmy do wniosku, że wszystkie wymyślone przez nas kategorie, sprowadzają się do trzech: uczeń, nauczyciel, szkoła.

Etap 3

Każdą z trzech powyższych kategorii, opiliśmy słowami, z wypowiedzi, które najczęściej się pojawiały. W ten sposób kategoria uczeń oznaczała: komfort psychiczny, stwarzanie przestrzeni do rozwijania relacji, tolerancja, bezpieczeństwo, zdobywanie przydatnych w życiu kompetencji, kategoria nauczyciel: wiedza, przyjazny sposób organizacji procesów uczenia się, indywidualne podejście do ucznia, dobre relacje z uczniami, a szkoła: organizacja pracy, egzaminy, oceny, sprawdziany, rankingi, podstawa programowa, klimat szkoły.

Etap 4

Następnym etapem badania było głosowanie uczennic/uczniów na wyżej podane trzy kategorie - określali oni na tablicy Mentimeter swoje wybory oznaczając od 1 do 10.

Polecenie brzmiało następująco:

Oceń w skali od 1 do 10, na ile obecnie

istotne w polskiej szkole, z Twojego

punktu widzenia, są:

Uczeń (tzn. komfort psychiczny, stwarzanie przestrzeni do rozwijania relacji, tolerancja, bezpieczeństwo, zdobywanie przydatnych w życiu kompetencji)

Nauczyciel (tzn. wiedza, przyjazny sposób organizacji procesów uczenia się, indywidualne podejście do ucznia, dobre relacje z uczniami)

Szkoła (tzn. organizacja pracy, egzaminy, oceny, sprawdziany, rankingi, podstawa programowa, klimat szkoły)
Liczba oddanych głosów: 413.

SZKOŁA

(tzn. organizacja pracy, egzaminy, oceny, sprawdziany, rankingi, podstawa programowa, klimat szkoły)

NAUCZYCIEL

(tzn. wiedza, przyjazny sposób organizacji procesów uczenia się, indywidualne podejście do ucznia, dobre relacje z uczniami)

UCZEŃ

(tzn. komfort psychiczny, stwarzanie przestrzeni do rozwijania relacji, tolerancja, bezpieczeństwo, zdobywanie przydatnych w życiu kompetencji)

Uczniocentryczność. Pomorska Szkoła 3000'

Mentimeter

UCZEŃ (tzn. komfort psychiczny, stwarzanie przestrzeni do rozwijania relacji, tolerancja, bezpieczeństwo, zdobywanie przydatnych w życiu kompetencji)

1 Najniższa ocena 10 Najwyższa ocena

NAUCZYCIEL (tzn. wiedza, przyjazny sposób organizacji procesów uczenia się, indywidualne podejście do ucznia, dobre relacje z uczniami)

1 Najniższa ocena 10 Najwyższa ocena

SZKOŁA (tzn. organizacja pracy, egzaminy, oceny, sprawdziany, rankingi, podstawa programowa, klimat szkoły)

1 Najniższa ocena 10 Najwyższa ocena

Submit

Etap 5

Podczas konferencji **Pomorska Szkoła 3000' Uczniocentryczność** rozpoczął się kolejny etap badania. Tym razem głosowały/głosowali nauczycielki/nauczyciele – przedstawili swoje odpowiedzi na tablicy Mentimeter od 1 do 10 – przesuwając suwakiem – **Oceń w skali od 1 do 10, na ile obecnie istotne w polskiej szkole, z punktu widzenia Twoich uczniów, są:**

Uczeń (tzn. komfort psychiczny, stwarzanie przestrzeni do rozwijania relacji, tolerancja, bezpieczeństwo, zdobywanie przydatnych w życiu kompetencji)

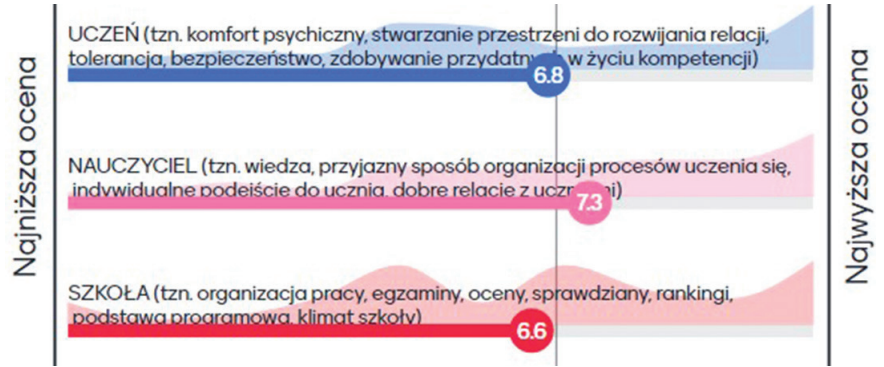
Nauczyciel (tzn. wiedza, przyjazny sposób organizacji procesów uczenia się, indywidualne podejście do ucznia, dobre relacje z uczniami)

Szkoła (tzn. organizacja pracy, egzaminy, oceny, sprawdziany, rankingi, podstawa programowa, klimat szkoły)

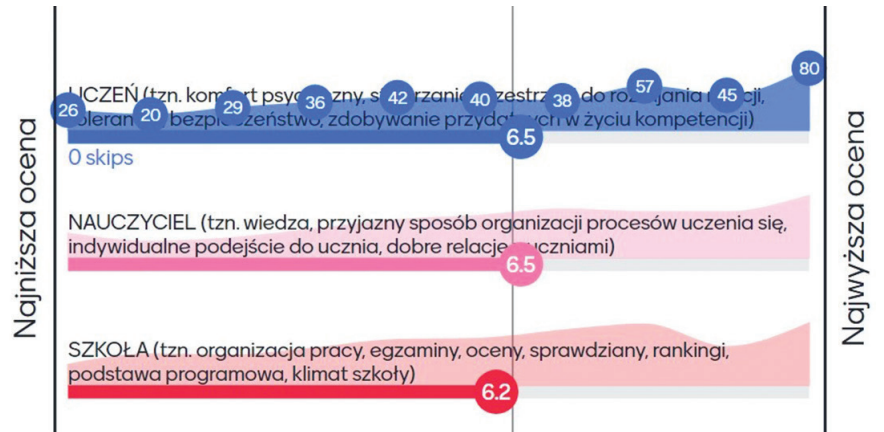
Etap ten nie zakończył się podczas konferencji. Nauczyciele głosowali jeszcze kilka miesięcy po tym wydarzeniu, stworzyliśmy do tego celu dodatkowo ankietę, która była dostępna na stronie Centrum Edukacji Nauczycieli. Liczba oddanych głosów wyniosła 76.

Rozkład głosów

Uczennice/uczniowie:
o uczennicach/uczniach

o nauczycielkach/nauczycielach

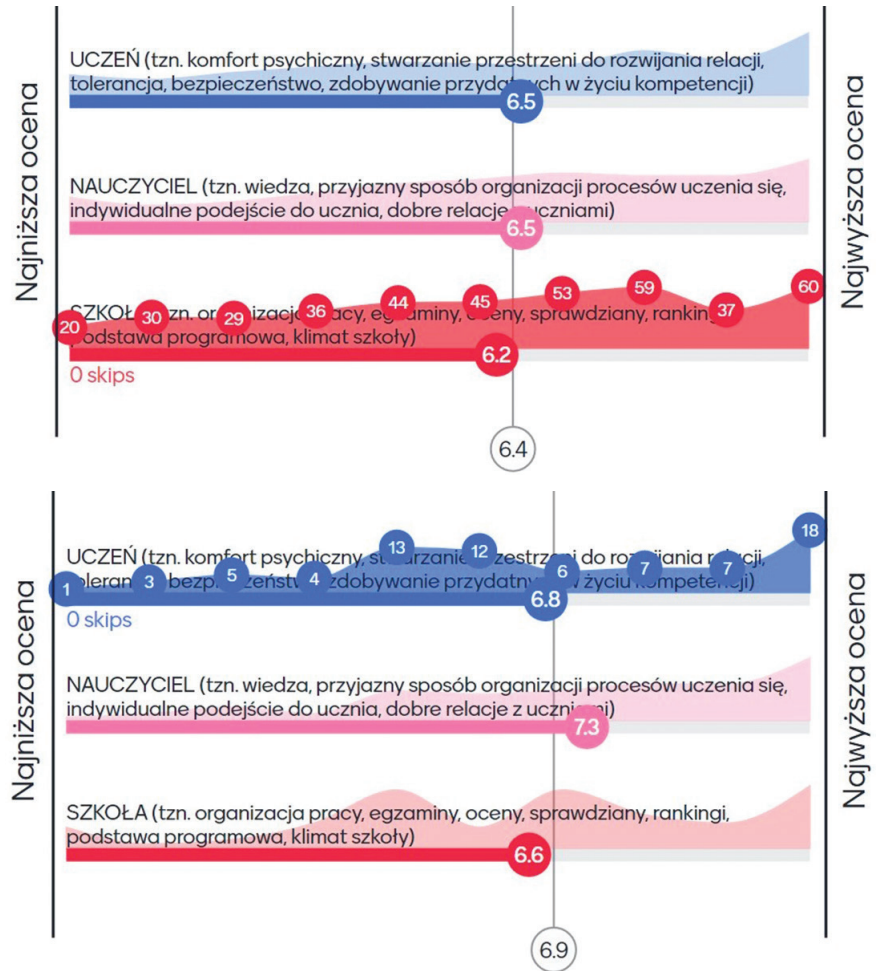

o szkole

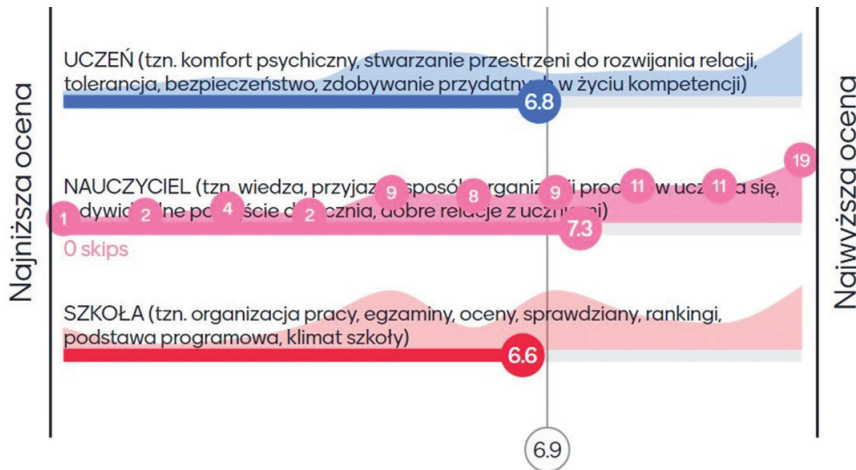

Uczniocentryczność. Pomorska Szkoła 3000'

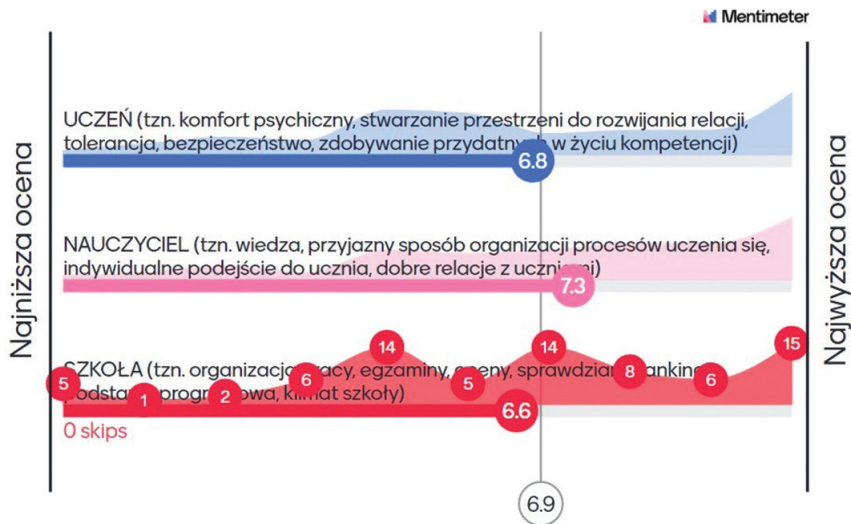
Nauczycielki/nauczyciele:
o uczennicach/uczniach

o nauczycielkach/nauczycielach

o szkole

Etap 6

W cyklu konferencji Pomorska Szkoła 3000' tematyka, którą poruszamy, niezmiennie oscyluje wokół kompetencji kluczowych uczennic i uczniów. Z tego powodu ostatnim etapem badania było pogrupowanie wypowiedzi w nowe kategorie – umiejętności, które występują w każdej kompetencji kluczowej. **Wypowiedzi przyporządkowaliśmy następującym kategoriom: krytyczne myślenie, rozwiązywanie problemów, praca zespołowa, komunikacja i negocjacje, kreatywność, oraz umiejętnościom: analitycznym i międzykulturowym.** Okazało się, że uczennice/uczniowie są świadomi kompetencji kluczowych, w niektórych wypowiedziach widać więcej niż jedną umiejętność.

Do badania podeszliśmy z myślą, że warto jest słuchać, co mają do powiedzenia uczniowie. Teraz, po badaniu, wiemy to na pewno, dlatego namawiamy, żeby nie zakładać, że coś wiemy o uczniu, tylko go zapytać, a ona/on z pewnością nam powiedzą, musimy być jedynie gotowi i otwarci na to, co możemy usłyszeć.

Czy istnieje wzór na uczniocentryczność?

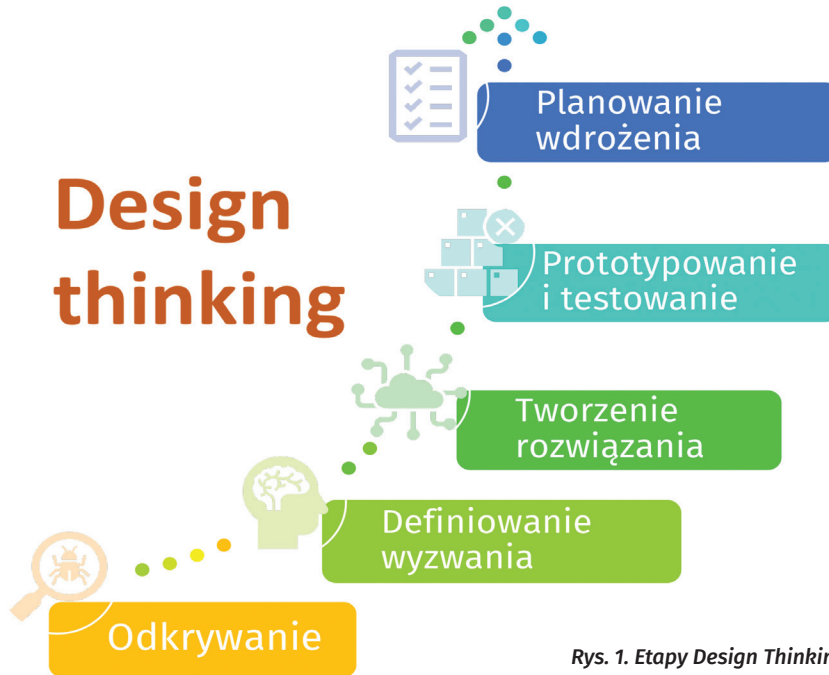
Irmina Buczek

W artykule opisano sposób projektowania rozwiązań dla edukacji, wykorzystujących metodę Design Thinking. Przedstawione badanie może posłużyć jako punkt wyjścia do implementacji tej metody przez kadrę edukacyjną.

Jako osoby zajmujące się edukacją, chcielibyśmy działać w jednej z opcji: zaprojektować innowację, którą można byłoby zastosować w wielu płaszczyznach, dla wielu uczniów, klas, szkół lub przynajmniej (a może najlepiej) zaimplementować jakieś sprawdzone rozwiązanie (po co otwierać drzwi otwarte?). Szukamy rozwiązań uniwersalnych, powtarzalnych, zoptymalizowanych, pozwalających na oszczędność czasu i energii a jednocześnie efektywnych. Opcja ciągłego projektowania i poszukiwania nowych metod i procedur w konfrontacji z każdym nowym problemem wydaje nam się nazbyt czasochłonna. Musimy jednak przyznać, że nawet doskonałe pomysły nie są uniwersalne. Nie ma takich rozwiązań, które pasowałyby do każdej szkoły, do wszystkich klas, zespołów, grup, wreszcie - do wszystkich uczniów. Każda lekcja, każdy projekt prowadzony przez tego samego nauczyciela w tej samej szkole są inne, gdyż sytuacje niestandardowe w szkole są standardem.

Chciałabym przedstawić Design Thinking

- » jako sprawdzoną metodę, którą można zaimplementować z biznesu do edukacji,
- » jako metodę rozwiązywania konkretnych problemów edukacyjnych, dopasowaną do uczniów i szkół,
- » jako metodę projektowania rozwiązań problemów pozwalającą na zachowanie dobrostanu wszystkich partnerów uczestniczących w tym procesie; być może dotyczyć to będzie relacji nauczyciela z konkretnym uczniem albo nauczyciela z klasą czy z rodzicami.

Rys. 1. Etapy Design Thinking.

Podczas konferencji Pomorskiej Szkoły 3000' mówimy często o rozwiązaniach innowacyjnych, podajemy przykłady takich rozwiązań. Chcemy promować innowacje, gdyż jesteśmy przekonani o ich potrzebie i efektywności, zachęcana do ich poszukiwania jest cała kadra edukacyjna. Ale czy naprawdę wiemy, w jaki sposób zaprojektować innowację? Pomocną w tej sytuacji wydaje się być metoda Design Thinking, która, po pierwsze, kwestionuje już utarte schematy, po drugie, pomaga odpowiadać na potrzeby użytkowników, klientów, w tym przypadku naszych uczniów. Jest to również me-

todo, która pozwala znaleźć najstabsze ogniwa – źródła niepowodzeń dotychczas zastosowanych w pracy rozwiązań.

Idea uczniocentryczności stawia w centrum ucznia. Poprzez określenie prawdziwych potrzeb ucznia stwarza przestrzeń do rozwiązania jego problemów.

& Etapy procesu Design Thinking

I. ODKRYWANIE

Dostrzeżenie perspektywy ucznia i zrozumienie jego potrzeb to pierwszy

etap projektowania wg Design Thinking. Mogłoby się wydawać, że my, nauczyciele i wychowawcy pracujący z uczniami, wszystko już wiemy na ich temat. Ważne jest jednak, aby nie pomijać tego etapu. Odpowiednio sformułowane pytania, podczas badania potrzeb uczniów, niejednokrotnie mogą przynieść odpowiedzi zaskakujące i zmuszające nas do przewartościowania dotychczasowych zachowań i standardów.

W celu realizacji tego procesu można wykorzystać m.in. mapę empatii (rys. 1).

Uczniocentryczność. Pomorska Szkoła 3000'

Rys. 2: <https://pixabay.com/pl/photos/student-szko%C5%82a-ch%C5%82opic-rysunek-1694970/>

Pytania otwarte dla uczniów w pierwszej części badania „Czy pomorska szkoła jest uczniocentryczna?” były zadane z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych. Dało to możliwość anonimowości uczniom.

Zdobądź kluczową wiedzę o użytkownika, jego sytuacji i problemach.

Dla kogo projektujemy?
W jakiej sytuacji się znajduje?

Pytanie otwarte nr 1 dla uczniów
[Dokończ zdanie: Obecnie w polskiej szkole najważniejsze to....]

Poniżej przykłady odpowiedzi uczniów uzyskane podczas badania:

Co uczniowie mówią, co robią?

- » Musimy pamiętać o wszystkich kartkówkach, zadaniach domowych, sprawdzianach oraz lekturach itp.
- » Musimy umieć pisać pod klucz odpowiedzi, niekoniecznie zdobyć wiedzę praktyczną
- » Musimy kuć na pamięć
- » Musimy wykuć formułki na pamięć
- » Musimy umieć odpowiadać na pytania zgodnie z kluczem odpowiedzi
- » Musimy posiadać wiedzę z każdego przedmiotu
- » Musimy posiadać wiedzę z każdego zakresu, najlepiej na pamięć bez względu na nasze zainteresowanie przedmiotem.

Co uczniowie myślą, co czują?

- » Chciałbym „aby móc poznać/spróbować różnych rzeczy, by móc poznać siebie/ czym chcę się zajmować w przyszłości/co mnie interesuje
- » chciałabym aby nauka sprawiała mi przyjemność
- » nie chciałabym czuć, że całą moja przyszłość zależy od jednego testu robionego tak przeciwko mnie jak się tylko da, który mogę poprawić, ale (...) poprawa wychodzi gorzej
- » Mogłabym się czuć komfortowo, a nie płakać przed lekcją przez nauczyciela. Wyśmiewanie się z uczniów nie jest fajne.

Co uczniowie widzą?

- » Nauczyciel – złoty król, który dyktuje żelazne zasady
- » Uczeń, jako pionek systemu

Rys. 3. Etap odkrywania w Design Thinking.

Co uczniowie słyszą?

- » Ważny jest „nacisk na wiedzę, która zaraz wyleci nam z głów. Wiedza, nie inteligencja. Brak nauki uczenia się”
- » Ważne są „nauka, sprawdziany”; „oceny (a nie wiedza)”
- » Ważne jest „przerobienie materiału w krótkim czasie oraz to aby jak najszybciej przeprowadzić temat”
- » Ważne jest „aby uczeń zaliczył każdy przedmiot, bez względu na to czy go to interesuje czy nie”
- » Ważne jest „gonienie za programem”
- » Ważne jest „zdobywanie ocen, nie zawsze adekwatnych do naszej wiedzy”
- » Ważne jest „abyśmy nauczyli się wszystkiego, co jest w podstawie, niezależnie od tego czy się nam to przyda czy nie”
- » Ważne jest „przygotowanie do egzaminów, miejsce w rankingach”
- » Ważne jest „zadawanie prac domowych i duża frekwencja uczniów na lekcjach, monitorowanie zachowań ucznia”
- » Ważne jest „wykuwanie encyklopedii na pamięć (...) w sytuacji gdy każdy ma wygodną i prostą w obsłudze encyklopedię pod ręką”.

W kolejnym etapie odkrywania zaplanowaliśmy również część drugą, której celem była ocena ważności w systemie:

- » ucznia (zdobywania przez niego przydatnych w życiu kompetencji, jego komfortu psychicznego, bezpieczeństwa, tolerancji, stwarzania przestrzeni, w której rozwija relacje),
- » nauczyciela (jego wiedzy, przyjaznego dla uczniów sposobu organizowania lekcji, indywidualnego

podejścia do uczniów oraz dobrych relacji z uczniami)

- » i szkoły (jako miejsca, w którym organizuje się edukację, stwarza klimat do nauki, propaguje ważność ocen, rankingów, realizację podstawy programowej).

Pytanie skierowaliśmy do uczniów oraz nauczycieli.

Etap odkrywania w realizacji może okazać się trudny. Po pierwsze, powinniśmy stworzyć taką przestrzeń, aby nasi uczniowie chcieli mówić oraz aby uczniowie mogli swobodnie rozmawiać. Druga trudność polega na tym, że my, jako kadra edukacyjna, nie zawsze jesteśmy gotowi na szczerze odpowiedzi uczniów lub ich rodziców. Możemy mieć problem z akceptacją pewnych informacji. Tymczasem właśnie informacje uzyskane podczas części wstępnej determinują pracę w kolejnych etapach procesu Design Thinking.

II. DEFINIOWANIE WYZWANIA

Proces ten polega na podsumowaniu zebranych podczas pierwszego etapu danych oraz ustaleniu realnych potrzeb użytkownika. Informacje zebrane w trakcie tego procesu pozwalają na analizę potencjalnych zmian.

Uczniowie podczas badania pisali o swoich potrzebach i obawach:

KORZYŚCI **(pragnienia, potrzeby)**

- » Chciałbym, aby „zmieniło się podejście do ucznia, aby uczono nas przydatnych w życiu rzeczy, aby uczniowie nie byli przetadowani niepotrzebnym, materiałem”

Rys. 4 Etap definiowania wyzwania w Design Thinking.

- » Chciałbym, aby „zainwestowano w lepszy sprzęt np: (tablice interaktywne inne podstawowe rzeczy, których brakuje w polskich szkołach oraz polepszenie warunków do pracy dla nauczycieli”
- » Chciałbym, aby „skupiano się na tym, aby każdy uczeń miał możliwość kontaktu z nauczycielem. Zmieniono warunki na lepsze do pracy w klasach oraz zaopatrzone się w lepszy podstawowy sprzęt, którego brakuje w polskich szkołach”
- » Chciałbym, aby „lekcje NIE kończyły się później niż 15.00, było więcej materiałów, które się przydadzą w życiu a mniej bezużytecznej wiedzy”
- » Chciałbym, aby „zmienił się system

- podręczników na offline aby nie obciążać kręgosłupa”
- » Chciałbym, aby „lekcje były krótsze, ale bardziej praktyczne”
- » Chciałbym, aby „system edukacji był na poziomie XXI wieku i liczyła się wiedza a nie oceny i wygląd uczniów!”
- » Chciałbym, aby „żeby nauczyciele mieli więcej czasu na tłumaczenie, a nie ledwo wyrabiali się z materiałem”
- » Chciałbym, aby „nauczyciele zrozumieli, że każdy uczeń ma różne warunki do nauki oraz inne możliwości, każdy uczeń stara się ze wszystkich swoich możliwości a nie jest to sprawiedliwie traktowane, ponieważ jednym przychodzi coś łatwiej innym gorzej”

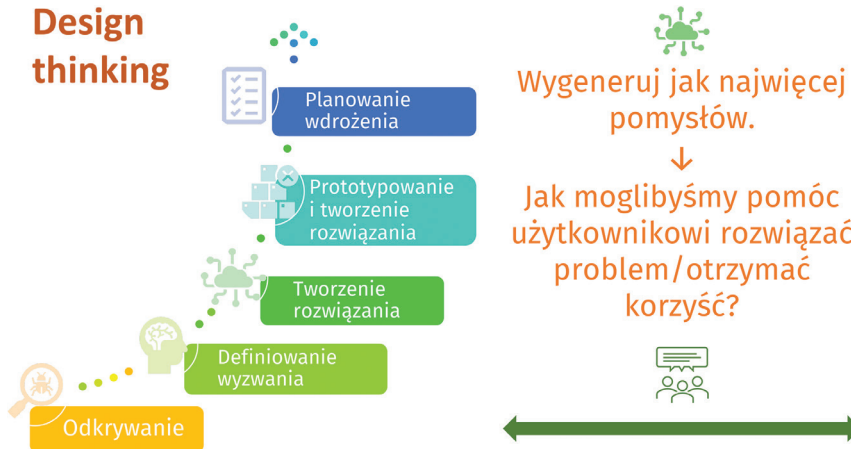
- » Chciałbym, aby „aby nie było prac domowych, ponieważ i tak siedzimy w szkole dłużej niż nasi rodzice w pracy”.

BOLĄCZKI (obawy frustracje)

- » mało empatii do drugiego człowieka
- » nie bierze się pod uwagę potrzeb młodzieży, ich różnych zainteresowań, predyspozycji
- » nie respektuje się praw i obowiązków ucznia jak i nauczyciela
- » niewielkie przejęcie psychiką ucznia, zdrowiem
- » mało wsparcia
- » uczniowie są traktowani jak roboty a nie ludzie
- » nie jest tolerancyjnie; „nie wszyscy są traktowani na równi
- » są problemy z wyrażaniem siebie nawet przez wygląd/ nie jest to przestrzeń otwarta
- » są narzucane zdania i co mamy myśleć.

III. TWORZENIE WYZWANIA – Generowanie pomysłów

Potrzeby naszych uczniów mogą służyć wygenerowaniu pomysłów, które będą odpowiedzią na zagadnienie procesowe ustalone w trakcie diagnozy potrzeb.

Rys. 5. Etap tworzenie wyzwania w Design Thinking.

Uwzględniając potrzeby naszych uczniów możemy zaplanować konkretne działania w szkołach. Poniżej przedstawiamy problemy, które wymieniały uczniowie uczestniczący w badaniu:

- » Jak „zmienić podejście do ucznia, aby uczeno przydatnych w życiu rzeczy, aby uczniowie nie byli przeładowani niepotrzebnym, materiałem”
- » Co zrobić aby „zainwestowano w lepszy sprzęt np: (tablice interaktywne inne podstawowe rzeczy których brakuje w polskich szkołach oraz polepszenie warunków do pracy dla nauczycieli”
- » Co zrobić aby „skupiano się na tym, aby każdy uczeń miał możliwość kontaktu

z nauczycielem. Zmieniono warunki na lepsze do pracy w klasach oraz zaopatrzone się w lepszy podstawowy sprzęt, którego brakuje w polskich szkołach”

- » Co zrobić aby „lekcje NIE kończyły się później niż 15.00, było więcej materiałów, które się przydadzą w życiu a mniej bezużytecznej wiedzy”
- » Co zrobić aby „zmienił się system podręczników na offline aby nie obciążać kręgosłupa”
- » Co zrobić aby „lekcje były krótsze ale bardziej praktyczne”
- » Co zrobić aby „system edukacji był na poziomie XXI wieku i liczyła się wiedza a nie oceny i wygląd uczniów!!”
- » Co zrobić aby „żeby nauczyciele

mieli więcej czasu na tłumaczenie, a nie ledwo wyrabiali się z materiałem.”

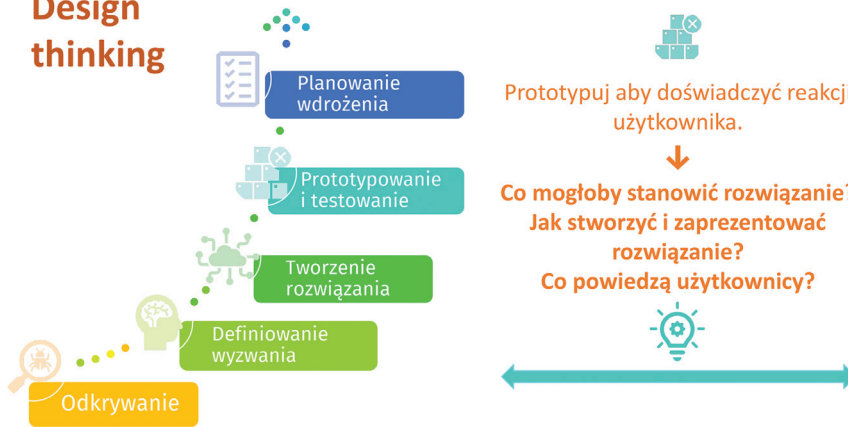
- » Co zrobić aby „nauczyciele zrozumieli, że każdy uczeń ma różne warunki do nauki oraz inne możliwości, każdy uczeń stara się ze wszystkich swoich możliwości a nie jest to sprawiedliwie traktowane, ponieważ jednym przychodzi coś łatwiej innym gorzej”
- » Co zrobić aby „nie było prac domowych, ponieważ i tak siedzimy w szkole dłużej niż nasi rodzice w pracy.”

Nasze badanie zakończyło się na tym kroku, ale skuteczne wprowadzenie zmian powinno być poprzedzone prototypowaniem oraz testowaniem.

IV. PROTOTYPOWANIE

Prototypowanie polega na budowaniu modelu lub projektu, który potwierdza potrzeby użytkownika. Budowanie prototypu jest wykorzystywane również do oceny różnych opcji i jako podstawa do opracowania końcowego rozwiązania.

Design thinking

Rys. 6 Etap budowania prototypu w Design Thinking.

Budowanie prototypu może realizować zespół nauczycieli, pracujących w konkretnej szkole, wykorzystując odpowiednie narzędzia oraz techniki. Nie jest konieczne stworzenie skomplikowanego modelu, ale możliwość wizualnego zaprezentowania pomysłu uczniom/rodzicom i szybkie zebranie opinii na temat tego rozwiązania. Porażka poniesiona podczas tej fazy może wymagać powrotu do etapu generowania pomysłów albo nawet definiowania problemu i rozpoczęcia procesu do początku.

V. TESTOWANIE

Przetestowanie rozwiązania powinno odbyć się w realnym środowisku ucznia. Jeżeli rozwiązanie tworzone jest dla wybranych uczniów, grupa,

na której odbywa się testowanie nowych produktów lub usług, powinna być możliwie maksymalnie zgodna z profilem ucznia stworzonym w trakcie wcześniejszych etapów. Jeśli wynik testowania okaże się negatywny, należy wrócić do poprzednich etapów procesu Design Thinking lub rozpocząć go od nowa.

Metoda Design Thinking jest metodą na tyle uniwersalną, że można z niej korzystać w zakresie znalezienia innowacyjnych rozwiązań dla każdej szkoły.

Nie da się zmienić szkoły, ani jej poprawić, choćby wymyślono wzór na zmianę, choćby intencje były szczerze a pomysły najlepsze. Dopiero

Design thinking

Rys. 7 Etap testowania w Design Thinking.

działania oddolne kadry edukacyjnej uwzględniające potrzeby uczniów dają szansę na taką zmianę. Zaczniemy już teraz, zaczniemy od siebie, od własnej szkoły poprzez stworzenie zespołu, który będzie sprzyjać uczniom i spojrz na nich inaczej niż przez pryzmat podstawy programowej i przepisów prawnych.

Bibliografia

- CROSS Nigel. *Design thinking: understanding how designers think and work*. Oxford; New York: Berg, 2011. ISBN 978-1-84788-637-8.
- MICHALSKA-DOMINIAK Beata, GROCHOLIŃSKI Piotr. *Poradnik design thinking - czyli Jak wykorzystać myślenie projektowe w biznesie*. Gliwice: Helion S.A., cop. 2022. ISBN 978-83-283-9336-3.
- OKRAJ Zofia. *Design thinking: inspiracje dla dydaktyki*. Warszawa: Difin, 2020. ISBN 978-83-8085-578-6.
- LOCKWOOD Thomas. *Design Thinking: Integrating Innovation, customer experience and brand value*. New York: Allworth Press, 2019. ISBN 978-1581156683.

Szczegółowa analiza wyników badań uczniów i nauczycieli „Pomorska szkoła 3000' – Uczniocentryczność”

Piotr Zubowicz

Opisany wyżej pomysł badawczy, oscylujący wokół pojęcia uczniocentryczności, zakładał triangulację źródeł pozyskania danych pod kątem, zarówno uczestników badania, jak i czasu pozyskania danych. Dane w połączeniu, miały pokazać postrzeganie współczesnej szkoły, zarówno przez uczniów, jak i nauczycieli województwa pomorskiego.

Jednocześnie w części badania poświęconej badaniu nauczycieli poprosiliśmy o dokończenie tych samych zdań, zarówno przez nauczycieli uczestniczących w konferencji **Uczniocentryczność** w listopadzie 2020 r., jak i innych nauczycieli, którzy wypełnili formularz znajdujący się na stronie CEN. Nauczyciele Ci stanowili tym samym grupę kontrolną, nie uczestniczącą w konferencji. Z kolei porównanie wyników obu grup nauczycieli badanych w trakcie, jak i kilka miesięcy po zakończeniu wydarzenia, umożliwia porównanie ewentualnego oddziaływania treści poruszanych w czasie konferencji na podejścia i poglądy jej uczestników.

1. Badanie opinii uczniów ETAP I badania

1.1 Badanie jakościowe

Trzymając się zasady uczniocentryczności, w pierwszej kolejności oddaliśmy głos uczniom. Dobrowolnemu badaniu poddani zostali uczniowie z pomorskich szkół. Wyjątkowość naszego badania polega na tym, iż daliśmy uczniom bardzo dużo swobody w formułowaniu opinii, nie tworząc wcześniej pytań zamkniętych, ani ustalonej kategoryzacji.

Korzystając z aplikacji Mentimeter umożliwiliśmy bowiem uczniom całkowicie samodzielnie dokończenie następujących zdań:

- a. Obecnie w polskiej szkole najważniejsze jest...
- b. Chciałbym , aby w polskiej szkole

Analizując wszystkie zebrane odpowiedzi w obu wypowiedziach, dokonaliśmy ich podziału przyporządkowując każdą odpowiedź do następujących kategorii powiązanych z nadrzędnymi kategoriami (szkoła, nauczyciel

oraz uczeń): organizacja pracy szkoły (sprzęt, plany lekcji), bezpieczeństwo ucznia, przyjazna organizacja procesów uczenia się, podstawa programowa (szkoła), oceny (szkoła), wiedza i jej przekazywanie (nauczyciel), zdobywanie przydatnych kompetencji (uczeń), dobre relacje z uczniami (nauczyciel), sprawdziany (testy, matura, egzaminy), komfort psychiczny (uczeń), stwarzanie przestrzeni do rozwijania relacji (uczeń), problemy związane z pandemią (szkoła), nauczanie religii (szkoła).

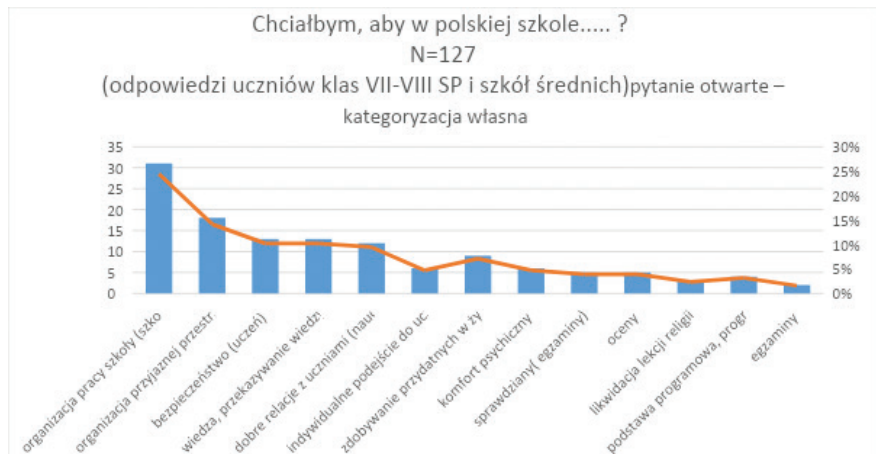
Według badanych uczniów najważniejsza w polskiej szkole jest przyjazna organizacja procesów uczenia się oraz dobre relacje między nauczycielami i uczniami. Wynik ten pokazuje, że ważne jest dla uczniów samo uczenie się. Relacje z nauczycielami poza tym, że stanowią wartość samą w sobie, są ściśle powiązane z satysfakcjonującymi procesami uczenia się. Wyniki mogą wskazywać, że uczniowie uważają te elementy za obecne jak i najbardziej pożądane. Badani uczniowie potraktowali jako istotne także aspekty instytucjonalne szkoły, tj. m.in.: hierarchiczność podejmowania decyzji, procedury anty-covidowe (wykres 1).

Wykres 1 – odpowiedzi uczniów na pytania otwarte – część 1

Część wypowiedzi uczniów w widoczny sposób miało charakter krytyczny wobec organizacyjno-instytucjonalnych wymiarów funkcjonowania szkoły w aktualnej sytuacji. Wskazywali w tym kontekście na duże znaczenie negatywnego wpływu na nich przepiętnej podstawy programowej i zadawania dużej liczby prac domowych.

Wykres 2 – odpowiedzi uczniów na pytania otwarte – część 2

Uczniocentryczność. Pomorska Szkoła 3000'

Jednocześnie zauważyć można, iż w tym pytaniu więcej jest wskazań powiązanych z oczekiwaniami związanymi z organizacją pracy szkoły, w tym: realizacją zajęć pozalekcyjnych, planem lekcji itp. (24% wskazań). Aspekty związane z relacjami, przyjaznym podejściem nauczycieli do uczniów obejmują łącznie 25% wskazań. W odpowiedziach uczniów widoczne są także oczekiwania dotyczące szeroko rozumianego bezpieczeństwa, związanego, zarówno z bezpieczeństwem sanitarnym (procedury AntyCOVID), jak i emocjonalnym.

1.2 Badanie ilościowe uczniów

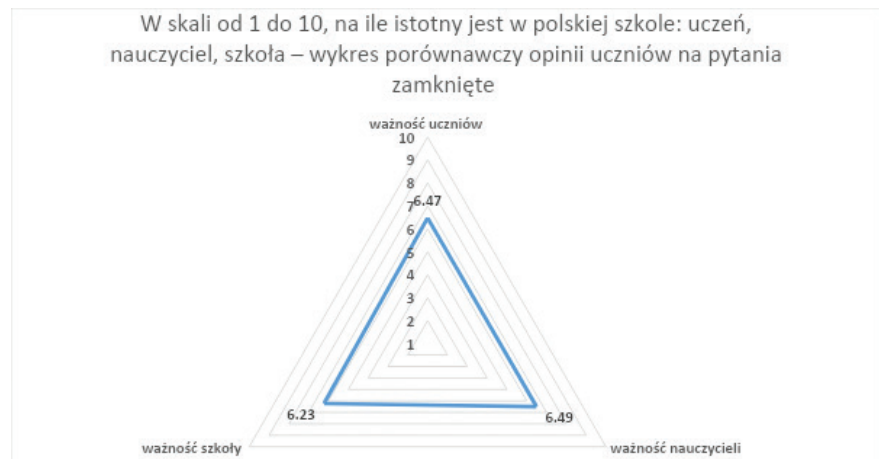
W celu uzupełniania wiedzy o tym, jaki obraz i hierarchie ważności mają odnośnie rzeczywistości szkolnej pomorscy uczniowie przeprowadziliśmy także badanie ilościowe w postaci pytań zamkniętych wysłanych za pomocą aplikacji Mentimeter.

Uczniowie poproszeni zostali o odpowiedzi na pytanie zamknięte: *Na ile istotny jest w polskiej szkole nauczyciel, uczeń i szkoła?* Łącznie otrzymaliśmy 413 odpowiedzi. Informacji zwrotnej można było udzielić wskazując odpowiednią liczbę na skali od 1 do 10. W odniesieniu do pierwszego ze stwierdzeń, czyli ważności nauczyciela, odpowiedzi uczniów wskazywały na to, iż:

» nauczyciele postrzegani są jako najważniejszy element polskiej szkoły (najwyższa średnia wyników odnośnie ważności nauczycieli (7,34 punkta na 10). Duża grupa badanych uczniów dostrzega także ważność uczniów jako podmiotu w polskiej szkole – najwięcej najwyższych wskazań (8-10 punktów w skali na 10).

Uczniowie więc, świadomi są pozycji i znaczenia nauczycieli w polskiej szkole, jednakże mają też świadomość wagi, jaką ma lub może powinien mieć uczeń. Badani uczniowie dostrzegają też perspektywę szkoły jako instytucji. (wykres 3)

Wykres 3 - porównanie (średnie arytmetyczne)

2. Badanie nauczycieli – ETAP II

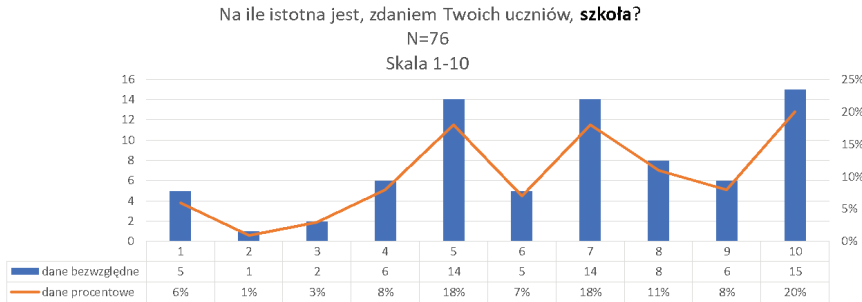
2.1 Badanie nauczycieli uczestniczących w konferencji Pomorska Szkoła 3000'

W celu dokonania porównania wyników odpowiedzi na te same pytania zamknięte uczniów i nauczycieli w podobnym okresie tj. listopad 2020 r., przeprowadzono badanie ilościowe wśród nauczycieli łącznie uzyskując 76 odpowiedzi zwrotnych przy stopniu zwrotności na poziomie 57%.

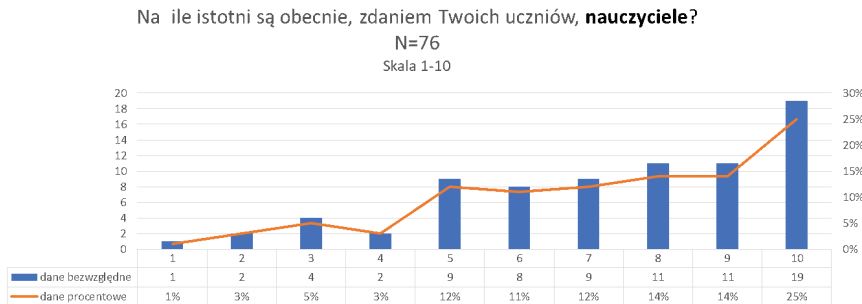
Wykres opisujący opinie nauczycieli o percepcji postrzegania szkoły przez ich uczniów wskazuje na największą różnorodność opinii (wykres 4). W tym przy-

padku wykres jest falujący i dominują odpowiedzi ze środka i końca osi x. Inaczej jest z kolei w przypadku opinii o ważności ucznia czy nauczyciela, gdzie wyniki mają charakter rosnący. Co ważne w tych obu przypadkach odpowiedzi 10 jest najwięcej (wykresy 5, 6).

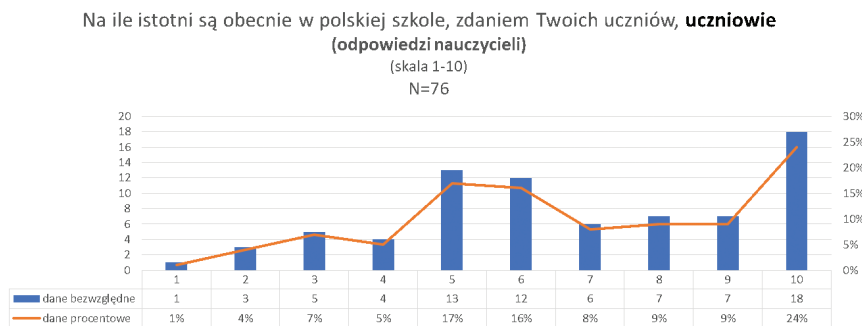
Wykres 4

Wykres 5

Wykres 6

Biorąc pod uwagę powyższe wskazania zastanowić się można, na ile wynikają one z postrzegania przez nauczycieli swojej pozycji jako kluczowej dla szkoły i projektowania takiego myślenia na to, jak ich zdaniem myślą uczniowie, a na ile wynika to z realnej wysokiej rangi nauczyciela w myśleniu uczniów.

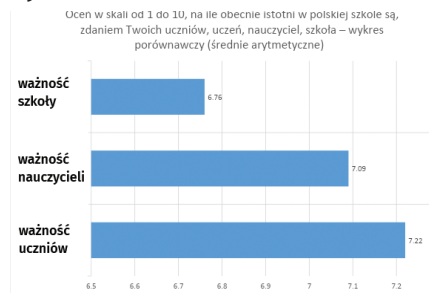
2.2 Badanie nauczycieli po zakończeniu konferencji – ETAP III

Jak wspominałem, badanie nauczycieli uczestniczących w konferencji miało charakter porównawczy i było rozłożone w czasie (8 miesięcy). Celem takiego działania było zaobserwowanie ewentualnego wpływu udziału w konferencji na zmianę w postrzeganiu uczniów i interpretacji ich poglądów i potrzeb. W badaniu, w którym zadano to samo pytanie co w badaniu z listopada 2020 r., łącznie wzięło udział 33 uczestników/uczestniczek konferencji, co stanowiło 25% wszystkich uczestników/uczestniczek, do których przesłano ankietę przygotowaną w Google Forms. Wyniki badań wskazują na najwyższą wartość średniej arytmetycznej (7,22 pkt.) punktacji na skali od 1 do 10, przyznanej uczniom jako istotnym aktorom na scenie polskiej

Uczniocentryczność. Pomorska Szkoła 3000'

szkoły (wykres 7). W percepcji nauczycieli – uczestników konferencji uczniowie w największym stopniu siebie właśnie uznają za najistotniejszych w polskiej szkole. Zmiana w stosunku do wyników badań etapu II wskazuje być może na większe uwrażliwienie badanych na ważność ucznia lub też na kontakt z uczniem bardziej świadomym swoich praw i potrzeb. Analiza szczegółowego rozkładu wskazań na skali od 1-10 pokazuje, iż najwięcej najwyższych wskazań na skali od 8-10 miało miejsce odnośnie ważności uczniów. Z kolei wartość środkową (medianową) wskazywano najczęściej w odniesieniu do ważności nauczycieli. Podsumowując, można stwierdzić, iż ci akurat uczestnicy/uczestniczki konferencji biorący udział w tym badaniu, nie mają przekonania co do kluczowego znaczenia nauczyciela w perspektywie myślenia swoich uczniów. (wykres 8-10).

Wykres 7

Wykres 8

Wykres 9

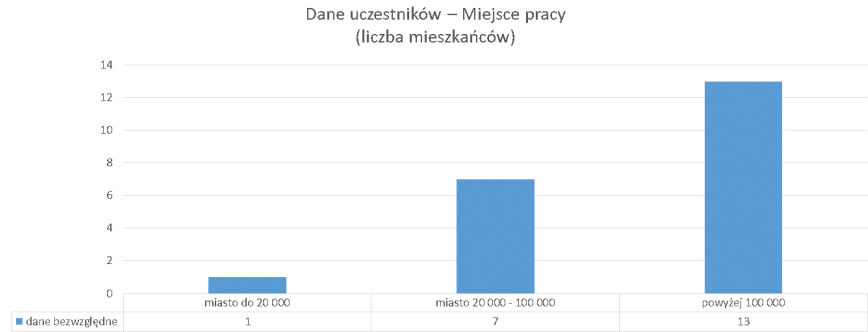
Wykres 10

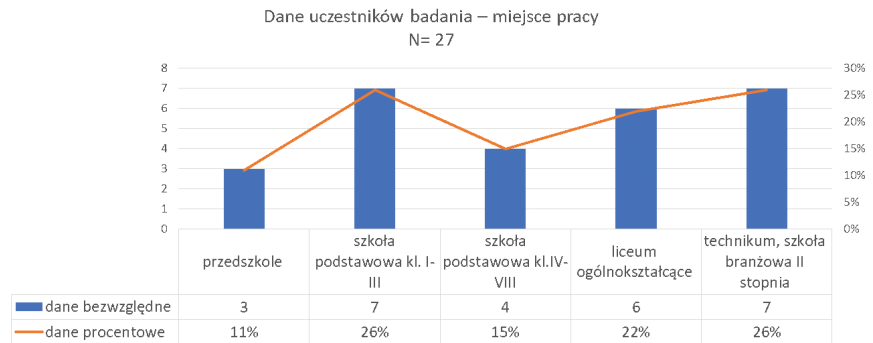
2.3 Badanie nauczycieli – grupa kontrolna – ETAP IV

Ostatni element badania obejmował sondaż dla wszystkich chcących wypełnić ankietę nauczycieli, którzy odwiedzili stronę CEN w okresie od 25 maja do 10 lipca 2021 r. Pytania były dokładnie takie same jak we wcześniejszych badaniach. Ostatnia grupa badanych była więc grupą kontrolną, utworzoną po to, by mieć szansę na porównanie wyników między osobami, które brały udział w konferencji Pomorska szkoła 3000 (etapy II,III), a tymi, które na niej nie były, czyli mogły nie zetknąć się z tematyką uczniocentryczności i technikami pracy, które ją wzmacniają. Na IV etapie badania udało się uzyskać 25 wypełnionych ankiet. Wśród uczestników tego badania przeważali nauczyciele, których miejsce pracy to duże miasta powyżej 100 000 mieszkańców. Biorąc pod uwagę miejsce pracy uczestników badania, najwięcej z nich uczy w klasach I-III SP oraz w technikumach i szkołach branżowych II stopnia. Z kolei jeśli chodzi o etap awansu zawodowego, to dominowali nauczyciele dyplomowani oraz nauczyciele kontraktowi. Reprezentowani więc byli różni nauczyciele, zarówno pod kątem miejsca pracy, jak i stażu pracy (wykresy 11-13).

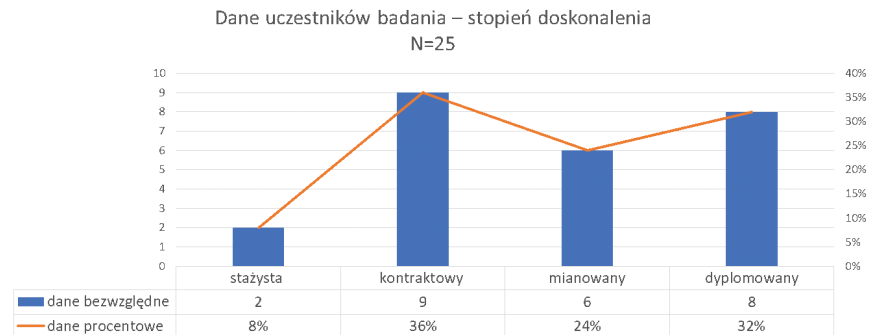
Wykres 11

Wykres 12

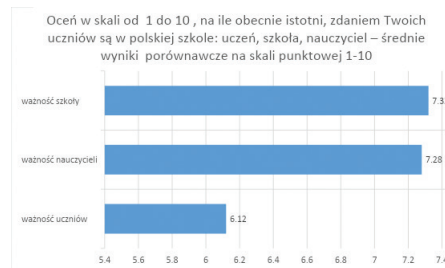
Wykres 13

Badanie zawierało, analogiczne do poprzednich etapów, pytanie dotyczące postrzegania ważności szkoły, nauczycieli i ucznia w polskiej szkole. Miało wzbudzać refleksję, który z tych aspektów jest dla ich uczniów najważniejszy. W przeciwieństwie do badań uczestników konferencji, uczniocentryczność to szkoła w sensie organizacji pracy (egzamin, oceny), struktura jest przez nauczycieli postrzegana jako najważniejsza dla ich uczniów – średnia 7,32 pkt. (wykres 14).

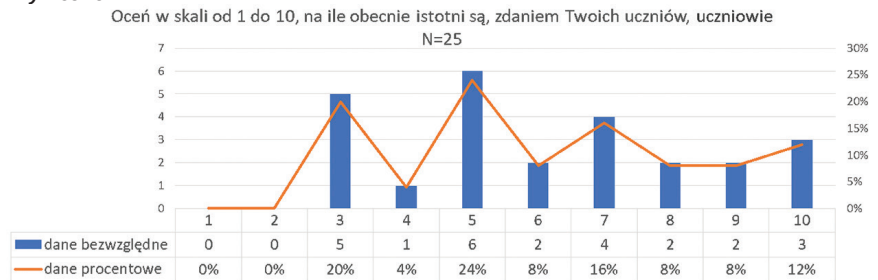
Jest to najwyższa średnia wyników ze wszystkich etapów badania. Mimo faktu, że jest to bardzo niewielka grupa badanych to jednak zastanawia fakt, iż nacisk na ten instytucjonalny i organizacyjny wymiar szkoły jest tak silny. Być może w okresie pandemicznym, w którym prowadzone było badanie aspekty takie jak: organizacja pracy szkoły, plany lekcji, realizacja podstawy programowej, częste zmiany trybu pracy ze zdalnej na stacjonarną i odwrotnie spowodowały, że uczniowie i nauczyciele zaczęli dostrzegać wpływ ustaleń i założeń organizacyjnych, obostrzeń i zasad przeciwpandemicznych na ich codzienne funkcjonowanie w szkole.

Wykres 14

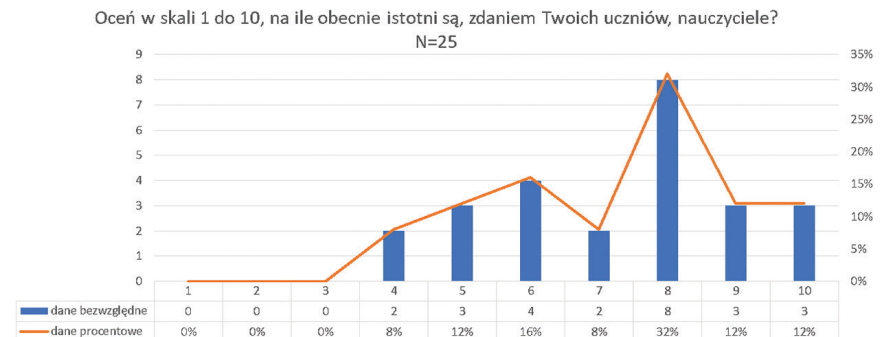

Biorąc pod uwagę szczegółową analizę wyników poszczególnych odpowiedzi dotyczących ważności ucznia, nauczyciela i szkoły jako instytucji w etapie IV badania, dostrzec można, iż w odpowiedziach związanych z ważnością szkoły jest zdecydowanie najwięcej odpowiedzi najwyższych na skali. Z kolei najwięcej odpowiedzi środkowych 5 na skali 1-10 znajduje się w odpowiedziach dotyczących ważności ucznia (wykresy 15-17).

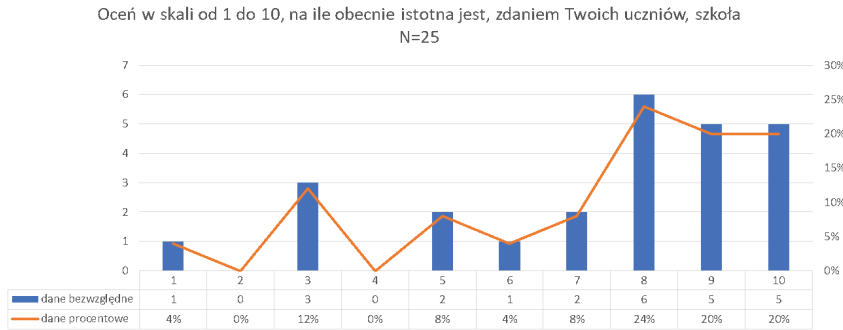
Wykres 15

Wykres 16

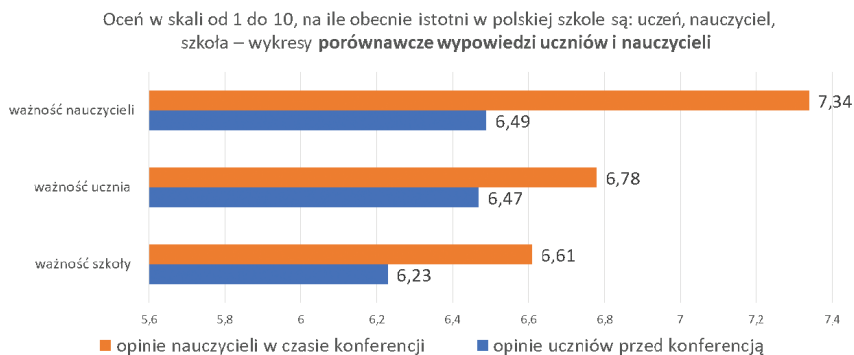
Wykres 17

3. Podsumowanie wyników wszystkich 4 etapów badania – odniesienie do pytania badawczego

Podsumowując wyniki wszystkich etapów badania, użyteczne wydaje się porównanie opinii uczniów i nauczycieli badanych w okresie bliskim terminowi konferencji. Pierwszy nasuwający się fakt to zdecydowanie niższe oceny wystawiane przez uczniów w obszarze ważności wszystkich 3 badanych obszarów, tj.: ważności nauczyciela, ucznia i szkoły w rozumieniu organizacyjno-instytucjonalnym (wykres 18).

Wykres 18

Podsumowując, w odniesieniu do głównego pytania badawczego, które brzmiało: *Czy w pomorskiej szkole uczniowie i ich potrzeby są na pierwszym miejscu?* – z punktu widzenia uczniów i z punktu widzenia nauczycieli, wskazać można, że dla badanych uczniów potrzeby ucznia nie są w ich szkołach traktowane priorytetowo. Ważniejsze są, według nich, potrzeby i oczekiwania nauczycieli. Według badanych uczniów, w systemie szkolnym pozycja nauczyciela jest nieco wyższa niż pozycja ucznia. W przypadku opinii nauczycieli w badaniu widać rozdźwięk między opiniami nauczycieli badanymi w trakcie i w okresie kilku miesięcy po konferencji. Nauczyciele badani później, wyżej ocenili ważność uczniów i ich potrzeb niż pozycję nauczycieli. Z kolei nauczyciele badani w grupie kontrolnej, którzy mogli nie uczestniczyć w konferencji skupili się w swoich odpowiedziach na randze szkoły jako instytucji. Głównie przez pryzmat tej kategorii postrzegają oni myślenie swoich uczniów. W celu syntetycznego podania wniosków, zostały one przedstawione w formie graficznej:

Uczniocentryczność. Pomorska Szkoła 3000'

Badanie uczniów pomorskich szkół w okresie IX–XI 2020 r. Dokończ stwierdzenie: obecnie w polskiej szkole najważniejsza/najważniejszy jest... (odpowiedź może zawierać stan faktyczny lub stan oczekiwany)

Nauczyciele sądzą, że w optyce ich uczniów najistotniejszy w polskiej szkole jest NAUCZYCIEL – (w skali 1 do 10 najwięcej punktów – wynik średni 7,34).

Z odpowiedzi otwartych wynika, iż zdecydowanie najważniejsze dla uczniów jest stworzenie przyjaznych procesów uczenia się.

Istotna jest także zdaniem uczniów organizacja pracy szkoły oraz realizacja podstawy programowej.

Badanie nauczycieli pomorskich szkół w trakcie trwania konferencji „Uczniocentryczność”. (II etap) Pytanie: Na ile według Twoich uczniów istotny w polskiej szkole jest obecnie: nauczyciel, uczeń, szkoła?

Najistotniejszy w polskiej szkole jest według badanych uczniów NAUCZYCIEL. (najwięcej punktów w skali od 1 do 10).

Zdaniem nauczycieli wysoko w hierarchii ważności u uczniów stoi sam uczeń, w tym warunki jego uczenia się, komfort, bezpieczeństwo. (w skali od 1 do 10 wynik średni 6,78)

W najmniejszym stopniu za istotną uważana jest sama szkoła, w znaczeniu organizacji, instytucji, co pokrywa się z odpowiedziami uczniów.

Badanie nauczycieli pomorskich szkół „Uczniocentryczność”
– badanie realizowane po zakończeniu konferencji. (III etap)
Pytanie: Na ile według Twoich uczniów istotny w polskiej szkole jest obecnie: nauczyciel, uczeń, szkoła?

Nauczyciele – uczestnicy konferencji sądzą, że w optyce ich uczniów najistotniejszy w polskiej szkole jest UCZEN – (w skali 1 do 10 najwięcej punktów – średnia arytmetyczna 7,22).

Zdaniem nauczycieli wysoko w hierarchii ważności u uczniów stoi nauczyciel. (w skali od 1 do 10 wynik średni 7,09)

W najmniejszym stopniu za istotną uważana jest sama szkoła w znaczeniu organizacji, instytucji, co pokrywa się z odpowiedziami uczniów.

Badanie sondażowe dostępne na stronie www.cen.gda.pl (IV etap)
Pytanie: Na ile według Twoich uczniów istotny w polskiej szkole jest obecnie: nauczyciel, uczeń, szkoła?

Nauczyciele – uczestnicy konferencji sądzą, że w optyce ich uczniów najistotniejsza w optyce uczniów jest szkoła – (w skali 1 do 10 najwięcej punktów – średnia arytmetyczna 7,32).

Zdaniem nauczycieli wysoko w hierarchii ważności u uczniów stoi nauczyciel. (w skali od 1 do 10 wynik średni 7,12)

W najmniejszym stopniu za istotną uważany jest sam uczeń z jego potrzebami, bezpieczeństwem, rozwojem kompetencji.

MATERIAŁY

Ewa Tomczak – main engine Design Thinking w Szkole
+48 888 493 077; biuro@dtwskole.pl

Edukacyjny „Przykładnik” - opis 6 case study dot. wykorzystania DT w Edukacji
» <https://dtwskole.pl/przykladnik/> (hasło dostępu: 8k3tr46f#st)

Materiały wypracowane w ramach projektu „Rethinking Education - Zmieniamy Edukację” (m.in raport „Trzy światy” z opisem wniosków z badań, wyzwaniami do rozpacowania i scenariuszami warsztatów, bank pomysłów, tablica do warsztatów online na Mural.ly, inspiracyjne webinary i książeczka dla najmłodszych)
» <https://dtwskole.pl/rethinking-education/>

„Gotowce” do wykorzystania:

- » przykładowy scenariusz wywiadu >> <https://bit.ly/33rNilb>
- » zgoda rodzica na udział w badaniu >> <https://bit.ly/39tXwpb>
- » miniściąga dla przeprowadzających wywiady >> <https://bit.ly/2VbdImT>

Polecane tablice do kolaboracji online:

- » <https://conceptboard.com>
- » <https://www.mural.com>
- » <https://miro.com>

Wystąpienie Douga Dietza na konferencji TED - case dot. opieki zdrowotnej dzieci (w języku angielskim)
» <https://www.youtube.com/watch?v=jajduxPD6H4>

Webinar nt. projektu Zmapuj siebie (dla wychowawców i doradców zawodowych)
» <https://dtwskole.pl/nagranie-webinaru-zmapuj-siebie/>

Link do grupy Design Thinking w Edukacji na Facebooku z materiałami i inspiracjami
» <https://www.facebook.com/groups/DTwEdukacji>

Pomorska Szkoła 3000'

Tytuł konferencji: „Uczniocentryczność”

Termin: 21 XI 2020 r., godz.10:00

Uczestnicy: nauczyciele i dyrektorzy szkół i placówek województwa pomorskiego

Opis wydarzenia:

- **Pomorska Szkoła 3000'** jest cyklem konferencji przeznaczonych dla kadry pedagogicznej, która chce współtworzyć innowacyjne praktyki edukacyjne, ułatwiające zdobywanie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie. Jest zarazem odpowiedzią na poszukiwania wsparcia w rozwijaniu osobistych kompetencji kluczowych, niezwykle ważną w gospodarce opartej na wiedzy.
- Uczestnicy **Pomorskiej Szkoły 3000'** to ludzie z pasją usprawniania szkolnej edukacji; to nauczyciele różnych przedmiotów i różnych etapów edukacyjnych oraz kadra zarządzająca, których łączy zorientowanie się na nowe i pomocne trendy w nauczaniu i organizowaniu szkolnictwa; to entuzjaści pragnący znaleźć w nowych rozwiązaniach sposób na doskonały poziom nauczania.
- Kolejna konferencja **Pomorskiej Szkoły 3000'** zatytułowana **„Uczniocentryczność”** tworzy przestrzeń do budowania refleksji na temat relacji uczeń-nauczyciel. Jej celem jest ustanowienie ucznia centralną osobą, której potrzeby, możliwości i aspiracje wyznaczają sposoby i metody działania nauczycieli, zarówno w edukacji stacjonarnej jak i zdalnej.
- Okres pandemii uzmysłowił nam jak istotne są relacje (uczeń – nauczyciel, uczeń – uczeń, nauczyciel – rodzic) i wiemy, że ich nawiązywanie i podtrzymywanie jest jednocześnie dużym i ważnym wyzwaniem dla nauczyciela. Edukacja przyszłości to edukacja oparta na założeniu, że skuteczność wszelkich działań jest uwarunkowana impulsami, których źródłem jest uczeń.
- Zaimplementowanie rozwiązań z innych dziedzin, jak również wprowadzenie hybrydowych rozwiązań do edukacji, stwarza szansę, że nie zaprzepaścimy włożonego w ten proces wysiłku. Konferencja ma wspomóc nauczycieli w poznawaniu i doskonaleniu metod, pozwalających na zachowanie dobrostanu wszystkich partnerów uczestniczących w procesie nauczania.
- **„Uczniocentryczność”** ułatwia spojrzenie na procesy edukacyjne w nowy sposób. Skłania do pracy nad kreatywnością, wyjścia poza schematy oraz dodefiniowania zagadnień zanim znajdziemy konkretne propozycje. Jasno należy zaznaczyć, że gotowe rozwiązania dla wszystkich uczniów nie istnieją. Wdrażanie nawet niewielkich, ale trafnych zmian, w znaczący sposób może skutkować podniesieniem komfortu nauczania i uczenia się.

Pomorska Szkoła 3000'

Tytuł konferencji: „Uczniocentryczność”

Termin: 28 XI 2020 r., godz.10.00-14.30

Uczestnicy: nauczyciele, dyrektorzy szkół i placówek województwa pomorskiego

Miejsce: Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku (on-line; platforma Clickmeeting)

Program konferencji

09.30	rejestracja uczestników
10.00	Ewa Furche Wicedyrektor Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku Uczniocentryczność – prawda „(nie)oczywista”
10.15	dr Tomasz Tokarz Trener kompetencji społecznych i cyfrowych, nauczyciel, mediator, coach, wykładowca akademicki Szkoła ma być dla ucznia
11.00	Ewa Tomczak Certyfikowany moderator design thinking i trener biznesu Design Thinking – bliżej potrzeb ucznia
11.45	dr Wojciech Glac Wykładowca Wydziału Biologii Uniwersytetu Gdańskiego w Gdańsku Grywalizacja, jako źródło motywacji i pozytywnych emocji
12.30	przerwa
13.00	Równoległe sesje: I sesja warsztatowa: dr Wojciech Glac Jak budować proces uczenia w oparciu o grywalizację II sesja warsztatowa: Ewa Tomczak Projektowanie dla edukacji wg podejścia Design Thinking – case study
14.30	zakończenie konferencji

Pomorska Szkoła 3000'

Tytuł konferencji: „Uczniocentryczność”

PATRONATY

URZĄD MARSZAŁKOWSKI

KURATORIUM OŚWIATY

UNIwersytet GDAŃSKI

PATRONAT HONOROWY:

MIECZYSLAW STRUK
MARSZAŁEK
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

CENTRUM
EDUKACJI
NAUCZYCIELI
W GDAŃSKU